

Tuulivoiman kaavoituksen ja luvituksen sujuvoittaminen – selvityshanke merituulivoiman näkökulmasta

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Karoliina Joensuu 18.3.2021

FCG●

VN TEAS Tuulivoimarakentamisen edistäminen

- ✓ Valtioneuvoston tutkimus- ja selvityshanke – VN TEAS
- ✓ Ohjausryhmässä laaja ministeriöedustus: ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, oikeusministeriö, puolustusministeriö
- ✓ Ohjausryhmän PJ Sanna Jylhä / YM
- ✓ Kesto 2/2020 – 8/2021
- ✓ Rahoitussumma 250 000 EUR
- ✓ FCG johtaa, kumppaneina

ILMATIETEEN LAITOS

Hallitusohjelman linjaukset ja tavoitteet

”Tuulivoiman osuutta Suomen energiatuotannosta kasvatetaan. Maatuulivoiman määrän kasvun arvioidaan tapahtuvan markkinaehtoisesti. ***Merituulivoiman rakentamisen edellytyksiä parannetaan. Poistetaan tuulivoiman rakentamisen hallinnollisia, kaavoitukseen liittyviä ja muita esteitä. Selvitetään ja mahdollisuuksien mukaan toteutetaan keinoja vähentää tutkista johtuvia rajoituksia tuulivoiman rakentamiselle.***”

”***Alennetaan merituulivoimaloiden kiinteistöverotusta.***”

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019 OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta

Kolme työpakettia

Kaavoituksen ja luvituksen sujuvoittaminen maa- ja merituulivoimahankkeissa, teknologian nopea kehitys huomioiden.

- *Millaisin menettelyin voidaan selkeyttää prosessia ja edistää tuulivoimarakentamista sekä maalla että merellä erityisesti kaavoituksen ja luvituksen osalta?*

Merituulivoiman kannattavuuden parantaminen (mm. kiinteistöveroitus)

- *Millä keinoin merituulivoiman toteuttamisen edellytyksiä voidaan parantaa? Erityisesti toteuttamisen taloudellisia edellytyksiä.*

Tuulivoiman yhteensovittaminen erityisesti puolustusvoimien aluevalvonnan kanssa (teknologinen ja juridinen näkökulma), myös säätutkien kanssa

- *Miten voidaan vähentää tutkista johtuvia rajoituksia tuulivoiman rakentamiselle ottaen huomioon Puolustusvoimien tutkien lisäksi mm. säätutkat ja radiopaikannusjärjestelmät?*

Työpaketti 1: Kaavoituksen ja muiden viranomaismenettelyiden sujuvoittaminen

Sisältö

1 Nykytilan selvitys

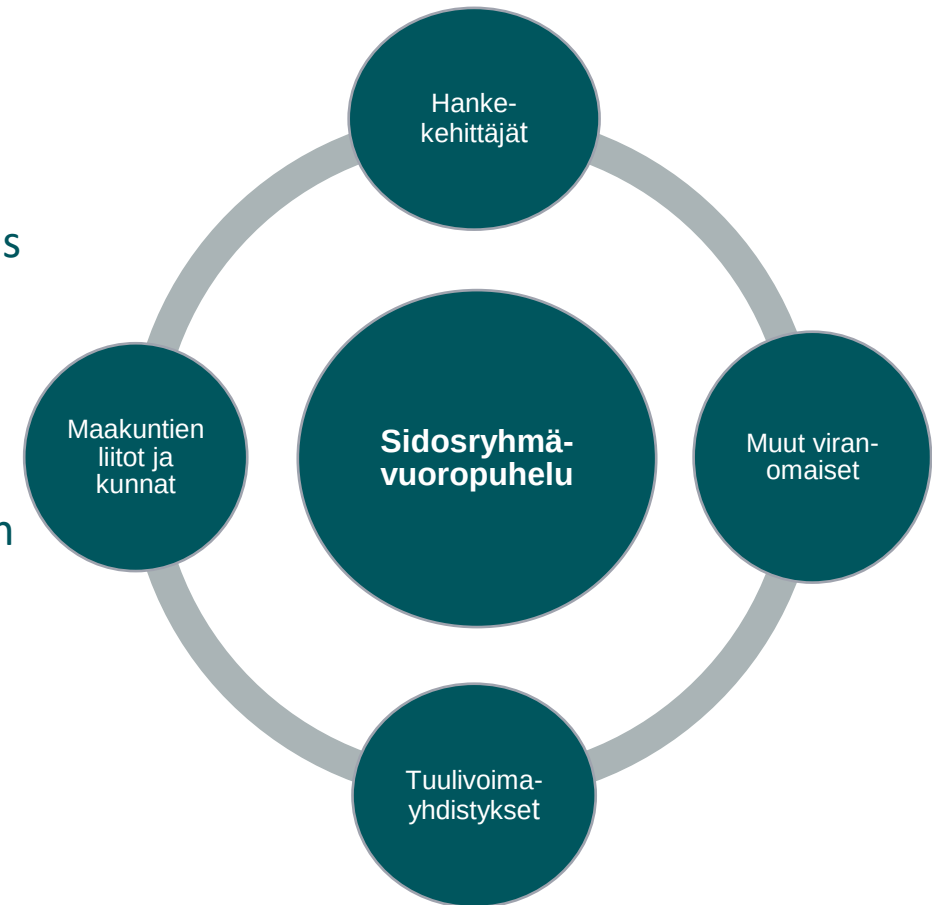
- ✓ Tuulivoimarakentamista koskevien viranomaismenettelyiden kuvaus
- ✓ Menettelyiden hidasteiden ja haasteiden selvitys: sidosryhmähaastattelut, sidosryhmätyöpaja, asiantuntijatyö

2 Kansainvälisiä kokemuksia - merituulivoima

- ✓ Tuulivoimarakentamista koskevien viranomaismenettelyiden hyvien käytäntöjen selvittäminen kansainvälisen tarkastelun pohjalta

3 Tuulivoimarakentamista koskevien viranomaismenettelyiden sujuvoittaminen

- ✓ Ehdotusten työsto sidosryhmätyöpajassa sekä asiantuntijatyönä

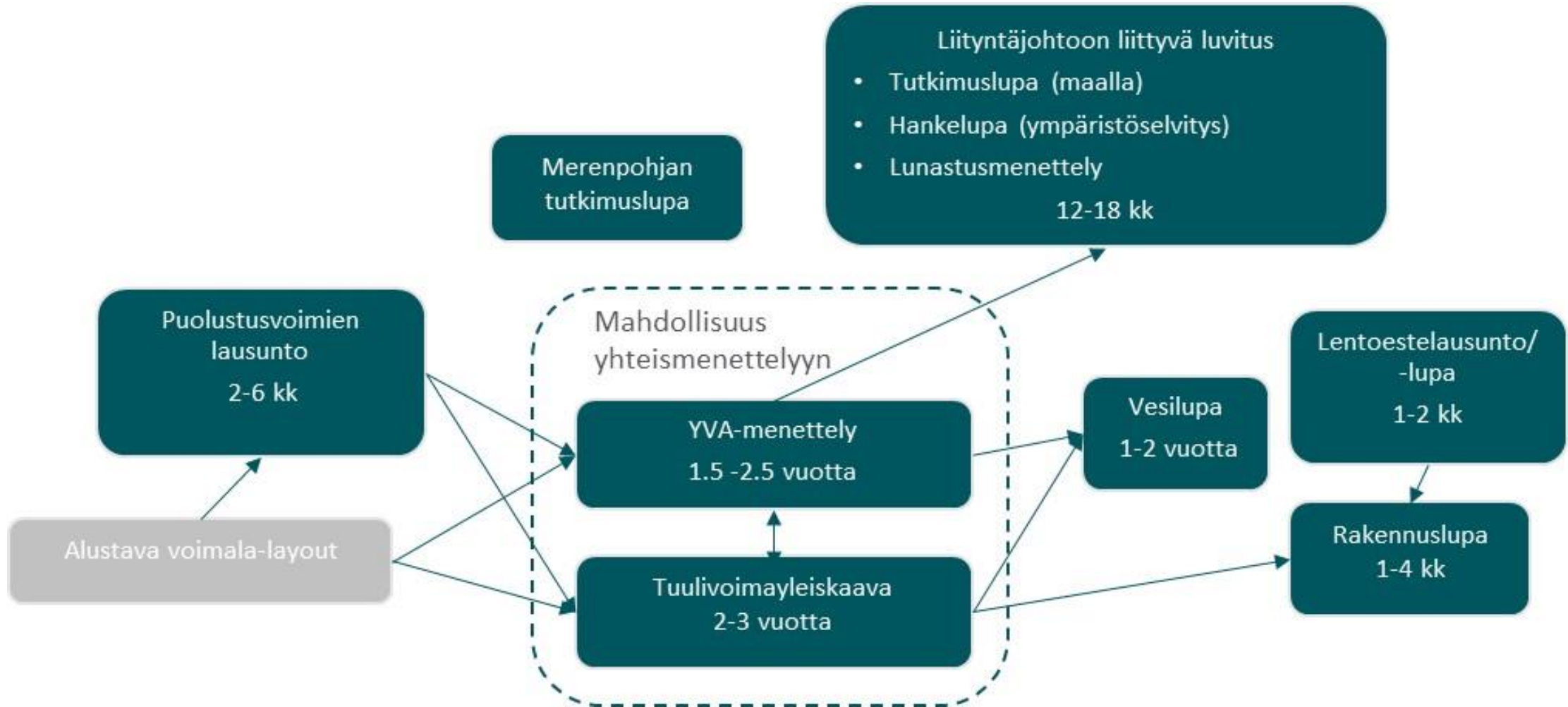

Suomen aluevedet ja talousvyöhyke

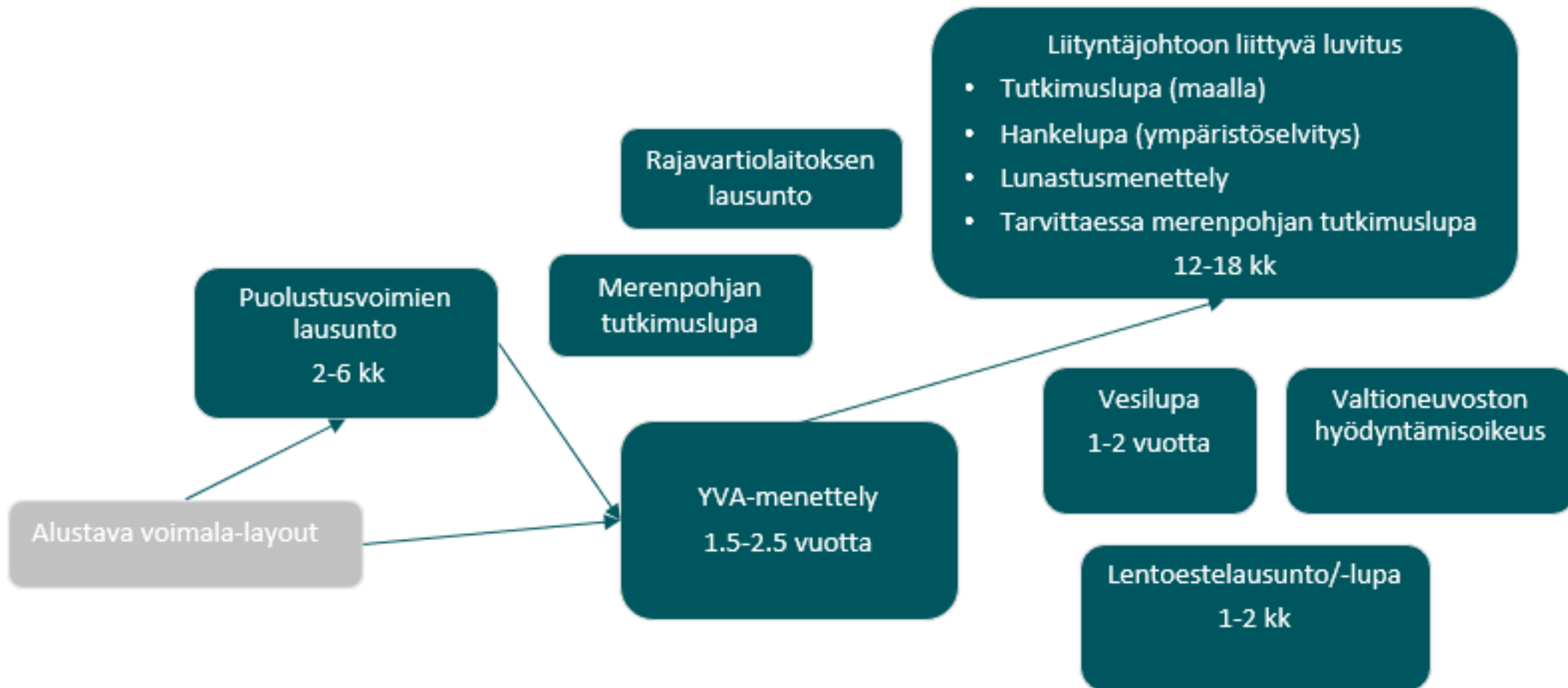
- ✓ Merituulivoiman hankekehityksen viranomaismenettelyt eroavat Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä
- Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaista kaavoitusta sovelletaan aluevesillä, mutta ei talousvyöhykkeellä

Merituulivoimahanke Suomen aluevesillä

Merituulivoimahanke Suomen talousvyöhykkeellä

Merenpohjan tutkimuslupa ja valtioneuvoston hyödyntämisoikeus

Valtioneuvoston hyödyntämisoikeus talousvyöhykkeellä (Laki Suomen talousvyöhykkeestä 1958/2004)

- ✓ Hakemus lähetetään työ- ja elinkeinoministeriölle, valtioneuvosto tekee päätöksen valtioneuvoston yleisistunnossa
- ✓ Hyödyntämisoikeudelle ei ole erikseen laissa säädetty edellytyksiä, mutta suostumuksen myöntämisessä tulee ottaa huomioon Suomen alueelliseen koskemattomuuden valvontaan ja turvallisuuteen liittyvät näkökohdat
- ✓ Soveltamiskäytännön perusteella hyödyntämisoikeutta koskevassa päätöksenteossa on punnittu myös: oikeutta taloudelliseen hyödyntämiseen, vaikutuksia ympäristön tilaan, meriturvallisuuteen sekä muihin hankkeisiin ja kolmansille tahoille. Myös EU:n energiapoliittiset tavoitteet on huomioitu.

Merenpohjan tutkimuslupa (Aluevalvontalaki 755/2000)

- ✓ Edellytetään aluevesillä suunnitteluvaiheen merenmittauksiin ja merenpohjan koostumuksen tutkimukseen
- ✓ Lupa myönnetään puolustusvoimien pääesikunnan toimesta
- ✓ Merenpohjan mittauksiin liittyy tietoturva- ja salassapitovaatimuksia, jotka vaikuttavat lupamenettelyyn

Kansainvälinen vertailu – viranomaismenettelyt

- ✓ Merituulivoiman viranomaismenettelyiden vertailussa (Tanska, Ruotsi ja Viro) tehtiin laaja kirjallisuuskatsaus sekä haastateltiin kunkin maan tuulivoimasektorin edustajia
- ✓ Selvityksessä nousi esille:
 - ✓ Tanskassa on vahvasti keskitetyt viranomaismenettelyt (Danish Energy Agency)
 - ✓ Varsinkin Ruotsissa ja Virossa on osin epäselvyyksiä merituulivoiman hankekehityksen viranomaisprosesseista
 - ✓ Vähäinen kokemus
 - ✓ Kehittyvä lainsäädäntö

Kuva: Vattenfall. Lillgrund-merituulipuisto Ruotsissa.

Kansainvälinen vertailu – viranomaismenettelyt

	Tanska	Ruotsi	Viro	Suomi
Aluevedet ja talousvyöhyke	Ei jaottelua viranomaismenettelyjen kannalta aluevesillä ja talousvyöhykkeellä	Viranomaismenettelyt eriävät aluevesillä ja talousvyöhykkeellä	Ei jaottelua viranomaismenettelyjen kannalta aluevesillä ja talousvyöhykkeellä	Viranomaismenettelyt eriävät aluevesillä ja talousvyöhykkeellä
Merituulivoima-alueen valitseminen	Valinnan tekevät: - energiavirasto (tender-menettelyssä) tai - hanketoimija (open-door-menettelyssä)	Kunta voi halutessaan kaavoittaa aluevesillä, mutta kaavoitus ei ole edellytys merituulipuistolle	Kaava on edellytys, ja sen myöntää sisäministeriö Merialuesuunnittelun toimivaltainen viranomainen on valtiovarainministeriö ja ympäristöministeriö	Aluevesillä kunnan kaavoitus on edellytys
Merialuesuunnitelma	Oikeusvaikutteinen	Ei oikeusvaikutteinen	Oikeusvaikutteinen	Ei oikeusvaikutteinen
Luvat	4 peräkkäisesti myönnettävää lupaa (sekä sähkönsiirtoa koskevat luvat) – energiavirasto (Danish Energy Agency) myöntää kaikki luvat	Ainakin 2 lupaa aluevesillä ja talousvyöhykkeellä Puolustusvoimilla on veto-oikeus lupiin	Ainakin 3 lupaa → ei voi käsitellä yhteismenettelynä	Ainakin 3 lupaa aluevesillä ja talousvyöhykkeellä (osittain eri) sekä PV lausunto

Kansainvälinen vertailu – verkkoliittyntä

Merituulivoimaa koskevassa kansainvälisessä tarkastelussa nousi esille:

- ✓ Euroopan merituulivoimakapasiteetiltaan viidessä suurimmassa maassa (Iso-Britannia, Saksa, Tanska, Belgia ja Hollanti) valtio tukee verkkoliittynän rakentamista, sähköntuotantoa tai molempia

Verkkoliittyntä				Sähköntuotanto
	Super-matala malli =hanketoimija kustantaa merituulipuiston liittämisen merellä olevaan sähköasemaan	Matala malli =hanketoimija kustantaa verkkoliittynän maalla olevaan sähköasemaan	Syvä malli =hanketoimija kustantaa koko verkkoliittynän ja siitä seuraavat verkon kapasiteetin vahvistukset	Sähkön tuotantoa koskeva tuki hanketoimijalle
Suomi				Ei tukea
Ruotsi				Green certificate-malli
Iso-Britannia				CfD-malli
Saksa				Price premium-malli
Tanska				CfD-malli/price premium
Belgia				Green certificate-malli
Hollanti				Price premium/ei tukea

Nopeasti kehittyvällä alalla sidosryhmien havainnot tärkeitä

- ✓ Vesiluvan suhde rakennuslupaan
- ✓ Vesiluvan myöntämisen edellytykset
- ✓ Selvitystarpeisiin liittyvä ohjeistus ja ennakkoneuvottelun rooli
- ✓ Eri (viranomais)toimijoiden roolit, tehtävät ja vastuut
- ✓ Vuoropuhelu Puolustusvoimien kanssa, ohjeistus
- ✓ Merenpohjaan liittyvän tutkimustiedon luottamuksellisuus
- ✓ Liityntäjohtoon luvitus
- ✓ Merialuesuunnitelmien merkitys

FCG

Hyvän elämän tekijät